

ÔN TẬP VĂN NGHỊ LUẬN XÃ HỘI

Văn nghị luận được viết ra nhằm mục đích xác lập cho người đọc, người nghe một tư tưởng, quan điểm nào đó. Muốn thế, văn nghị luận phải có luận điểm rõ ràng, có lý lẽ, dẫn chứng thuyết phục.

Những tư tưởng, quan điểm trong bài văn nghị luận phải hướng tới giải quyết những vấn đề đặt ra trong đời sống thì mới có ý nghĩa.

1. Nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lý:

a. Khái niệm:

Nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lý làm sáng tỏ những vấn đề thuộc lĩnh vực tư tưởng, đạo đức, lối sống,... của con người bằng cách giải thích, chứng minh, so sánh, đối chiếu, phân tích,... để chỉ ra chỗ đúng (hay chỗ chưa thỏa đáng) của một tư tưởng nào đó, nhằm khẳng định quan điểm, tư tưởng của người viết.

b. Dàn bài chung:

1. Mở bài:

- Dẫn dắt vào vấn đề cần nghị luận.
- Nêu rõ vấn đề cần nghị luận (Trích dẫn vấn đề).
- Chuyển ý.

2. Thân bài:

* Giải thích ngắn:

- Đối với ca dao, tục ngữ, danh ngôn, một nhận định: Giải thích nghĩa đen, nghĩa bóng, lựa chọn những từ ngữ quan trọng giải thích để tìm ra nội dung vấn đề mà đề bài muốn đề cập đến.
- Đối với một câu chuyện ngắn: Phân tích hoặc nêu vắn tắt nội dung câu chuyện để rút ra ý nghĩa của vấn đề.
- Đối với đề bài dạng hình ảnh: Chú ý phân chú thích của bức hình (nếu có), nhìn tổng quát toàn bộ bức hình, xác định vấn đề cần nghị luận là gì? gợi ra qua những chi tiết nào?

** Nhận định, đánh giá vấn đề:*

- Nêu quan điểm của bản thân về vấn đề nghị luận, khẳng định vấn đề vừa nêu đúng hay sai (hoặc có ý đúng, có ý sai). Giải thích vì sao?

- Tìm những dẫn chứng trong thực tế đời sống để chứng minh.

** Bàn luận mở rộng vấn đề:*

- Tác động của vấn đề trong đời sống xã hội:

+ Đối với vấn đề mang tính tiêu cực: Phê phán

+ Đối với vấn đề mang tính tích cực: Ca ngợi

- Tác động của vấn đề đối với con người (Cụ thể là đối với học sinh)

** Phương hướng của bản thân:*

- Biện pháp chung: Tuyên truyền, giáo dục, xây dựng hành động,...

- Biện pháp cá nhân: Trả lời câu hỏi *làm gì? làm như thế nào?*

3. Kết bài:

- Tóm lược nội dung đã trình bày.

- Nêu suy nghĩ về tầm quan trọng của vấn đề đã nghị luận.

- Đưa ra thông điệp hay lời khuyên cho mọi người.

2. Nghị luận về một sự việc, hiện tượng trong đời sống:

a. Khái niệm:

Nghị luận về một sự việc, hiện tượng trong đời sống là bàn về một sự việc, hiện tượng có ý nghĩa đối với xã hội, đáng khen, đáng chê hay có vấn đề đáng suy nghĩ. Từ những hiện tượng này, người viết phân tích mặt đúng, mặt sai, mặt lợi, mặt hại của nó; chỉ ra nguyên nhân và bày tỏ thái độ, ý kiến nhận định của bản thân.

b. Dàn bài chung:

1. Mở bài:

- Dẫn dắt vấn đề cần nghị luận: Hiện tượng này xuất hiện từ bao giờ, ở đâu? Có phải là một hiện tượng đáng quan tâm không?

- Trích đề (nếu có)
- Chuyển ý.

2. Thân bài:

* *Thực trạng (biểu hiện) của vấn đề:* Trả lời các câu hỏi sau:

- Nhờ đâu mà em biết những biểu hiện này?
- Hiện tượng đang bàn luận diễn ra trên quy mô nào? Mức độ ra sao?
- Có những đối tượng nào tham gia thực hiện các hành vi?
- Dẫn chứng cụ thể về một vài trường hợp thực tế.

* *Phân tích nguyên nhân:*

- + Khách quan: tình hình đất nước, xã hội nói chung tác động,...
- + Chủ quan: nhận thức, suy nghĩ, thói quen, ý thức con người,...

* *Hậu quả (xấu) hoặc kết quả (Tốt):*

- Hiện tượng làm ảnh hưởng đến đời sống xã hội như thế nào?
- Hiện tượng làm ảnh hưởng đến con người ra sao?

* *Biện pháp:* Khắc phục hậu quả hoặc phát huy kết quả.

- Biện pháp chung: Tuyên truyền, giáo dục, xây dựng hành động,...
- Biện pháp cá nhân: Trả lời câu hỏi *làm gì? làm như thế nào?* (Có thể đưa ra đề nghị của bản thân).

3. Kết bài:

- Tóm lược nội dung đã trình bày.
- Nêu suy nghĩ về tầm quan trọng của vấn đề đã nghị luận.
- Đưa ra thông điệp hay lời khuyên cho mọi người.